దీపావళి

కటిక చీకటిలో దీపాలు, నల్లటి ఆకాశంలో నక్షత్రాలు. కారు చక్కదనం నవ్వితే ముత్యాల పలువరసలు.

అరుగుమీద దీపాలు. వాకిలి ముందర మొగ బొబ్బాసి చెట్లమీద అమరించిన దీపాలు ఆకాశదీపాలు, ఇళ్ళల్లో దీపాలు, గుళ్ళల్లో దీపాలు; రంగు రంగుల మతాబాలు, విదేశీ బాణాసంచాలు, స్వదేశీ బాణాసంచాలు, టపాకాయల ఫిరంగిమోతలు, చిచ్చుబుడ్లు, తూటాలు, తారాజువ్వలు, దీపాల పండుగ వెలుగు వర్షము.

నోట్లో వేలుపెట్టుకొని, ఆ దీపాల వెలుగుల్లో మెరిసే కళ్ళతో నిలుచున్న ఆ వుప్పరి అబ్బాయికి మాత్రం దీపావళి లేదు.

2

పొద్దుణ్ణుంచీ బాణసంచాల కొట్ల దగ్గర చింపిరి జుట్టుతో అల్యూమినియం మురుగులతో, నీలి జేగూరూ కలిపిన వంటిరంగు వెలుగుతో ఆ వుప్పరి అబ్బాయి నిలిచి విస్తుబోతూ చూస్తూనే ఉన్నాడు. అందరికి బాణాసంచాలు: అతనికి మాత్రంలేవు.

సాయంత్రందాకా నుంచుంటే మాత్రం ఒక్క తాటాకు టపాకాయగాని, సిసింద్రీగాని, మతాబా అగ్గిపుల్లగాని ఆ కుర్రవాడి చేతిలో పెట్టే దయతో నిండిపోయిన హృదయం కలవాడు ఒకడూ కనిపించలేదు. పొద్దున్నించీ లక్షలకొద్దీ టపాకాయ లమ్మిన సాహెబు.

"సాలా బాగా పేలుతాయండీ! జర్మనీవాడి ఫిరంగిలా వుండాలీ. మీకీ అయిదు వందల్ ఏసుకోండి" అని విచిత్రంగా అమ్మగలిగాడు కాని, కొనేవాళ్ళకి చూపించడానికి కాలిస్తే పేలకుండా, తుస్సుమన్న టపాకాయి కూడా ఆ కుర్రవాణ్ణి ఏరుకోనిచ్చాడుకాదు.

పొద్దున్నుంచీ ఇంటికెళ్ళి తిండయినా తినలేదు ఆ వుప్పరివాడు. వాళ్ళమ్మా, నాన్నా, "ఎర్రోడు ఎక్కడికిపోయాడో గంజినీళ్ళకయినా వచ్చాడు కాదు" అని అనుకున్నాగాని, ఆ కుర్రవాడికోసం వెదుక్కుంటూ వచ్చిన వాళ్ళు లేనేలేరు.

ఆ సాయంత్రం నుంచి బందరు వీధులన్నీ తిరిగి, ఆ కుంకాయి బచ్చుపేటలో బాగా బాణాసంచాలు కాల్చే ఒక మేడ ముందర నిలబడ్డాడు. ఆ ఇంటిలోని పెద్దలు ఆడపిల్లలచేత, మొగ పిల్లలచేత కాల్పించిన బాణాసంచాలు విదేశీవి, స్వదేశీవి నలభైరూపాయలదాకా ఉంటాయి.

పిల్లల కిలకిలలు, పెద్దల నవ్వులు, గుమ్మందగ్గర కళ్ళులేని ముసలమ్మ బోసిహాసం. ఆ యింటి ముందర బాణసంచా కాల్పులు చూడటానికి చేరిన తక్కిన బీదవాళ్ళ పిల్లలు వెకిలిగా "ఇవి ఇవ్వండీ! అవి ఇవ్వండి" అని అడిగి పుచ్చుకొని కాల్చుకొంటున్నారు. భయం చేత పారేసిన సగం కాలుతూ ఉన్న మతాబులు పుచ్చుకొని కాల్చారు. వీడు మాత్రం చూస్తూనే నిలుచున్నాడు. కాని ఒక్క అడుగయినా కదిలాడుకాదు.

వాడి ఒళ్ళు ఉక్కు కడ్డిలాగే గట్టిగావుంది. మెరుగు పెట్టిన ఎర్రవాయిలా, నున్నగా తళతళలాడుతోంది. కనుముక్కు తీరు కలిగివున్న మొఖంమీద కాంతులు నృత్యం చేస్తున్నవి. మతాబాల వెలుగు ఆ జుట్టుమీద పడినప్పుడల్లా మబ్బు పింజలమీద పడిన సూర్యుడి వెలుగులా ఆరిపోయింది. వాడికి పొద్దుటినుండీ కడుపులో కూడులేదు.

3

సాయంత్రం వాడు ఆ ఇంటి దగ్గిర నిలుచున్నప్పటినుంచి ఆ యింటి వారి వెధవాడపడుచు ఆ అబ్బాయివైపు తదేక దృష్టితో చూస్తూనే ఉంది. ఆవిడికి ఇరవైయ్యయిదేళ్ళు. చిన్నతనంలో సౌందర్యం మూటలు కట్టుకున్న మురిపాల పడుచయినా, సాంగత్య మెరుగని భర్త వియోగం సంభవించి ప్రేమకోసం కుమిలిపోయిన సన్యాసినీ రూపం. వైధవ్యంలోనైనా అలంకరించుకొని అందంగా కనపడేవాళ్ళలాంటిది మాత్రం కాదు. తన జీవితం యొక్క పరమావధి ఏమిటా అని పుస్తకాలు వెతుక్కున్న అభాగ్యురాలు. భజనలకు వెళ్ళినా, గుళ్ళల్లో హరికథలకు వెళ్ళినా, పండితుల ఉపన్యాసాలకు వెళ్ళినా, సన్యాసుల జ్ఞానబోధకు వెళ్ళినా, విధవయిన పురుషోత్తమ్మ తనకు అస్పష్టంగాతోచే జీవిత సత్యాన్ని కనుగొనడానికే బయలుదేరేది. ఆమెకు ఎప్పుడూ గుండె దడదడా కొట్టింపచేసేది. అందమైన ఆమె కళ్ళను మబ్బుల్ని చేసేది. తన చుట్టాలలో చూస్తూవున్న స్త్రీల మాతృత్వం మంగళసూత్రం లేని ఆడదీ, మాతృత్వంలేని ఆడదీ, భూమిమీద మనకూడదని సాయంకాలపు వెలుగుల్లో కలిసిపోతూ ఎవరు చూడకుండా చీరకొంగు కళ్ళకద్దుకొనేది. చుట్టాల పిల్లలు – బెల్లించి కొందరూ, భయపెట్టి కొందరూ – ఆమె పెట్టెలో ఎప్పుడూ నిలవవుండే పిప్పరమెంటు దినుసులూ, మిఠాయి దినుసులూ, డబ్బులూ లాగేస్తూండేవారు.

ఎవరిపిల్ల లేడ్చినా, పురుషోత్తమ్మగుండె బద్దలయిపోయేది. చుట్టాల పిల్లలకి పడిశం భారకంపు చేసినా తుమ్ములు తగ్గేదాకా, ముక్కువెంబడి పడిశం ప్రవహించడం మానేదాకా, వాళ్ళని వదిలేదికాదు. పిల్లలకి ఎవరికైనా పెద్ద జ్వరాలు వచ్చాయంటే, పెట్టెలో దాచుకొన్న వెన్నముద్ద గోపాలవిగ్రహానికి, కాశీ – అన్నపూర్ణ విగ్రహానికి పెట్టని దణ్ణాలులేవు, మొక్కులూలేవు.

ఆ సాయంత్రంనుంచీ ఇంటి కెదురుగుండా నిలుచున్న ఉప్పరి వాళ్ళబ్బాయి మీదనుంచి ఆమె చూపులు మరలిపోలేదు. చీకట్లలో కలిసిపోతూ, వెలుగుల్లో మెరిసిపోతూ కదలకుండా ఈ కాలిమీద వంగి ఒక మాటూ, ఆ కాలిమీదవంగి ఒకమాటూ నిలుచునివున్న ఆ పాపడు ఆమె హృదయాన్ని, ఆమె ఆలోచననూ ఇనుమును అయస్కాంతం లాగినట్లే లాగేశాడు.

పంచితే ఒక్కొక్క పిల్లవాడికిగాని, పిల్లదానికిగాని వచ్చిన అయిదు రూపాయిల బాణసంచావున్న బుట్టను వాడి చేతికిచ్చి "నాయనా కాల్చురా!" అందామనుకుంది.

"ఓసి పిచ్చిదానా!" అని అందరూ నవ్వరా? ఏమిటీ పిచ్చి ఆలోచన?

4

ఉన్నట్టుండి కళ్ళు తిరిగి ఆ కుఱ్ఱవాడు భగ్నమైన ఆశలు కింద కూలినట్లు పడిపోయాడు. ఆ జ్వాలా మహోత్సవంలో అరుగుమీద ఉన్న వాళ్ళెవరికి, ఆ కుఱ్ఱవాడు పడిపోవటం గమనించవలసిన అవసరమే లేకపోయింది. అది పురుషోత్తమ్మ చూచింది. ఒక్క పరుగులో మెట్లన్నీ దిగింది. తృణావర్తుణ్ణి హతమార్చి భూమిమీద వాలిపోయిన శ్రీకృష్ణుణ్ణి ఎత్తుకున్న యశోదలాగ పురుషోత్తమ్మ ఆ బాలుణ్ణి ఎత్తుకున్నది; సావిట్లో బల్లమీద పడుకోబెట్టి ఇంట్లోకి పరుగెత్తుకెళ్ళి, వెండి గిన్నెలో ఇంత మజ్జిగపోసి అందులో ఇంత వేడి వేడన్నం మెత్తగా పిసికి, మెతుకులుపిండి పారేసి ఆ గిన్నెపట్టుకు చక్కా వచ్చింది.

ఆ పిల్లవాడి నోట్లో చుక్క చుక్కా ఆమె పోయడం మొదలుపెట్టింది. ఇదంతా చూస్తూ తెల్లబోయి, వాళ్ళవాళ్ళేమీ మాట్లాడలేకపోయారు. అన్నసారం దిగినకొద్దీ ఆ పాపడికి ప్రాణం తెప్పరిల్లి నెమ్మదిగా మెలుకువ వచ్చింది.

ఒక ముసలాయన: ఈ వెధవను తీసుకువచ్చి బల్లమీద పడుకోబెట్టిందేమిటి? పాడుపని!

ఒకావిడ: వీడెల్లా వచ్చాడిక్కడికి?

ఒక చిన్నపిల్ల: మన ఇంటి ముందర పడిపోతే అత్తయ్య తీసుకొచ్చింది.

ఆవిడ: మడిగట్టుకొని ప్రతి వెధవనీ ముట్టుకోవడమేనా? మన పనివాళ్ళచేతికి ఇస్తే నోట్లో పొయ్యరూ?

ఆయన: ఈవిడగారికి ఈపెత్తన మేమిటి?

పురుషోత్తమ్మ ఈ మాటలన్నీ వింటమేలేదు. ఆ కుఱ్ఱవాడు కళ్ళు విప్పేటప్పటికి ఆమె ప్రాణాలు కుదుటపడ్డాయి. చల్లని గాలిలా సంతోషం ఆమె దేహమంతా ప్రసరించింది. "నాయనా? ఇదంతా తాగు" అని ఆ గిన్నె వాడిచేతికిచ్చింది.

"ఇంక వీణ్ణి పంపించు. చేసింది చాలు"

"నీ పేరేమిట్రా వెధవా, ఎవరబ్బాయివి?"

"మేం ముప్పరాళ్ళమండి, నా పేరు చిట్టిగాడు."

భోంచేసి చెయ్యికడుక్కొని వచ్చిన ఇంటి యజమాని, "వాడి చేతులో రెండు కాసులు పెట్టి పంపించివేయండి ఎవరైనా ఇల్లాంటివి చూస్తే మనకు అపఖ్యాతికూడాను" అన్నాడు.

5

ఇదంతా జరిగి ఏడాదయింది. మళ్ళీ దీపావళి పండుగ వచ్చింది. తాను చిట్టిగాడిని తన గదిలోనికి తీసుకువెళ్ళి వాడి చేతులో రహస్యంగా రెండు రూపాయలు పెట్టి నాలుగు మతాబులిచ్చి, పంపించిన ఆనాటి సంగతంతా, ఆమెకు జ్ఞప్తికి వచ్చింది. ఆమె కళ్ళనీళ్ళ

చెమరించినవి. చీకటి పడిన దగ్గరనుంచి దీపాలు వెలిగించుకుంటూ పదే పదే చూస్తున్నది. పురుషోత్తమ్మ మూడేళ్ళ మేనగోడలు మొలకు కట్టిన బిళ్ళ అటూ ఇటూ ఆడుతుండగా, తొనలలాంటి ఒళ్ళు కదిలిపోతూండగా, చేతులాడించుకొంటూ పురుషోత్తమ్మ దగ్గరకు పరుగెత్తివచ్చి, అత్తయ్యా, తపాకాయాలంతే బయమేత్తుంది. అక్కా వాల్లూ కాల్తే తప్పులు నన్నెత్తుకోవూ?" అని పురుషోత్తమ్మ మెడచుట్టూ రెండుచేతులూ పెనవేసింది.

"మా తల్లి అల్లాగేనమ్మా, ఎత్తుకుంటానులే" అని ఆవిడ ఆ బిడ్డను ఒళ్ళోకి తీసుకొని ఒళ్ళంతా ముద్దుపెట్టుకుంది.

అప్పుడే చీకటి ప్రపంచమంతా రంగు రంగుల వెలుగులతో అలంకరించు కుంటోంది. మాతాబాలు వెలుగుతున్నై, పటేలుమంటూ టపాకాయలు పేలుతున్నై: అనంత పథాలలో ఉన్న నక్షత్రాలన్నింటిని పోగుచేసి, మళ్ళీ విశ్వంలోకి వదలుచున్నారా: అన్నట్లు శేరు తూటాలు జాజ్వల్యమయిపోతున్నై, ఇంతట్లో చిట్టిగాడు దీపావళి పొట్లాలు పట్టుకువచ్చి నెమ్మదిగా ఆవిడ దగ్గర పెట్టాడు.

బీదవాళ్ళకు దీపావళి పొట్లాలే మతాబులు, కాకర పువ్వొత్తులు, టపాకాయలు, తూటాలున్ను, మగ తాడిచెట్టు గులకలు పోగువేసి, కాల్చి బొగ్గుచేసి గుడ్డలోపోసి పొట్లం కిందచుట్టిపేడరాసి, తాటికమ్మని నాలుగు బద్దలు కింద చీరి, మధ్యన ఆ పొట్లంపెట్టి నిప్పులుపోసి బాగా అది రాజిన తరువాత దాన్ని తిప్పడం ప్రారంభిస్తారు. చిటపటమని పేలుతూ రవ్వలు వర్షం కురుస్తవి. ఆ రవ్వల ప్రవాహంలో మునిగిపోయిన ఆ పిల్లల ఆనందానికి అంతుండదు.

పురుషోత్తమ్మ పొట్లాలు చూపింది. చిట్టిగాణ్ణి చూసింది. చిట్టిగాడు నవ్వుతూ ఆమెకేసి చూశాడు.

పురుషోత్తమ్మ గుండె దడదడలాడింది. పురుషోత్తమ్మ మేనగోడలు చిన్నపిల్ల కిలకిల నవ్వి, చప్పట్లు కొట్టింది. పురుషోత్తమ్మ గబగబ లోపలికి పరుగెత్తుకువెళ్ళి మంచంకింద ఎవరకీ కనిపించకుండా, దాచి ఉంచిన బాణసంచా బుట్ట ఇవతలికి తీసి చీర కొంగుచాటున కనపడకుండా పట్టుకు చక్కా వచ్చింది.

ఆమె పెదవులు కంపించాయి. ఆమె కళ్ళు చెమరించాయి. ఆమె హృదయంలో ఏదో తీపిపుట్టి, ఆమె వక్షోజాలను ఉప్పొంగచేసింది.

"ఇది పుచ్చుకొని ఇంటికి వెళ్ళి కాల్చుకో! పో!" అని పురుషోత్తమ్మ ఆ బుట్ట చిట్టిగాడి చేతిలో పెట్టింది. చిట్టిగాడి మోము తళతళలాడిపోయింది. వాడి పెదవుల్లో కన్నుల్లో ఉషఃకాంతులువంటి నవ్వులు పరుగులిడినవి.

ఇంతట్లో ఎక్కడనుండి వచ్చాడో! కారుమేఘంలా చిట్టిగాడి దగ్గరకి, ఆ యింటి యజమాని. వాడి చేతిలో బుట్ట లాక్కొని మొహం ఊడిపడేటట్లు చెళ్ళున ఒక్క లెంపకాయ కొట్టినాడు.

"వెధవముండకి పెత్తనాలు ఎవరిమ్మన్నారు? ఈ బాణ సంచా ఏమిటి? ఊళ్ళో వాళ్ళందరికీ బాణసంచాలు పంచిపెట్టేటట్టయితే ఇల్లూ వాకిళ్ళూ ఆస్తులూ ఆగుతాయా?"

అని "పోరా వెధవా నిరుడొచ్చావు చాలదూ? మళ్ళీ శనిలా దాపురించావా" అని ఆ యింటి యజమాని చిట్టిగాణ్ణి ఒక్క తాపుతన్నాడు.

"అమ్మయ్యో! చంపేశా" దని మడి అని కూడా ఆలోచించకుండా, అరుగు మీద నుంచి ఊరికి వాణ్ణి చివ్వున ఎత్తుకొన్నది పురుషోత్తమ్మ.

"ఛీ! పాడుముండా!" అంటూ ఇంటి యజమాని మెరుములా బుట్ట అరుగుమీద పెట్టడం, చిట్టిగాణ్ణి ఆమె చంకలోనుంచి లాగడం, ముట్టుకుంటేనే తన పవిత్రత అంతా తగలడి పోతుందేమో అన్నట్లు వాణ్ణి చెయ్యి పట్టుకొని వీధిమధ్యకి విసిరేయడం అంతా తృటిలో జరిగిపోయింది.

6

చిట్టిగాడికి లోకం తల్లక్రిందులైపోయింది. రోడ్డుమీద రాయి తలకు తగిలి, పగిలి రక్తం కారడం మొదలుపెట్టింది. పురుషోత్తమ్మ కెవ్వున అరస్తూ అరుగు దగ్గరే కూలిపోయింది.

ఈ గలభాకు ఇంట్లో వాళ్ళూ పిల్లలూ, పెద్దలూ, అరుగుమీదకు చక్కా వచ్చారు. పొట్లాలివ్వడం తప్పో, బుట్టతీసుకోవడం తప్పో, ఉప్పరవాడై పుట్టడం తప్పో చిట్టిగాడి కేమి తెలుస్తుంది? వాడి మొఖం అంతా రక్తమయమైపోయింది. ఉగ్రుడైపోయిన యజమాని ఇంకా రెండు తన్నులు తన్నడానికి పిడికెళ్ళు ముడుచుకొని, కోరను కనపరుస్తూ కాట్ల కుక్కలా కస్సు ఖస్సుమంటూ వాడి దగ్గరికి నడిచాడు. అరుగుమీద, చంటిబిడ్డ ఒకటే గోల, వాడి కొమ్ములు చూపిస్తూ, బుసకొట్టుతూ వచ్చే మహిషాసురుడిలా ఉన్న ఇంటి యజమానుణ్ణి చూచి, సమ్మెట పెట్టులాగ తలమీద బాధ అయినా, గమనించకుండా, చిట్టిగాడు లేచి, భయంతో కనుపాపలు తిరిగిపోగా కెవ్వు కెవ్వున అరుస్తూ పరుగెత్తడం ప్రారంభించాడు. పురుషోత్తమ్మ లేచింది. మహాశక్తిలా ఉగ్రురాలయిపోయింది. "ఈ రాక్షసుడువుండే కొంపలో, నే నసలే వుండ"నని పొలికేక పెట్టింది. శోకాన్ని దుఃఖం తరుముకొని వచ్చింది. "చిట్టిగా! చిట్టిగా!" అంటూ వాడు వెళ్ళిన దారినే తూలుతూ ఆమె ఆ దీపావళి – వెలుగుల్లో, చీకట్లల్లో వీధులలో సందులలో పడి నడిచిపోయింది.

"అత్తయ్య కావాలీ, అత్తయ్య కావాలీ" అని అరుగుమీద చంటి బిడ్డ మారాం పెట్టింది.